

השרים המתעשרים

של המשקים. היא אינה רשאית להשתמש באבקת-חלב לייצור אלא אם כן אין המשק קים מספקים לה את כמות החלב הדרושה לייצור.

שאר היצרנים הפרטיים, כמו המחלבות המאוחדות, שטראוס וטרה, קונים חלב מתנובה לפי רצונם. יכולים לייצר את מוצריהם מחלב ניגר או מאבקת-חלב לפי הכדאיות. בלא כל התחייבות למשק החלב בארץ.

מחלבת טרה, למשל, נוהגת כמו תנובה ומעדיפה לייצר מחלב ניגר ולא מאבקה. המחלבות המאוחדות ושטראוס צורכות כמויות גדולות של אבקת-חלב למוצריהן. הן לתעשיות הגלידה שלהן והן למוצרי הגבינות, הלבן, היוגורט וכל הניגרים למיניהם.

מה שנראה

כפגם אסתטי

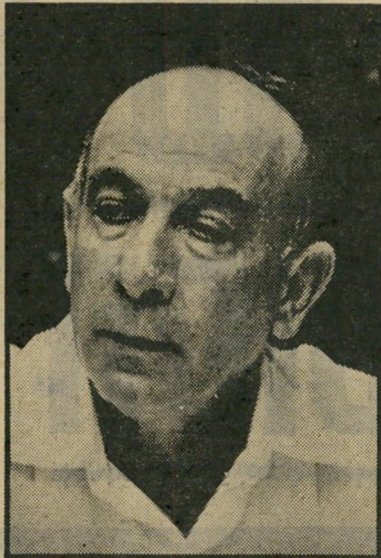
החלטת השר יגאל הורביץ, שלא להעלות את מחירי אבקת החלב, מוערי לה לפיכך רק למחלבות המאוחדות ול שטראוס, אינה מסייעת במאומה לתנובה וטרה. הצי הממשלתי אינו מגביל את כמות אבקת-החלב שניתן להשתמש בה במקום חלב ניגר.

המחלבות המאוחדות מייצרות 5.5% מ כלל ייצור מוצרי החלב, מייצרות לשנה 36 מיליון ליטר חלב. אם תוכפל כמות זו בתוספת הרווח הנקי של 22 אגורות בגלל הייצור מאבקה, יתן הדבר למחלבות תוספת רווח שאין לאחרים בסכום 7.9 מיליון לירות — בתנאי שכל הייצור יהיה על טהרת אבקת-החלב במקום חלב טרי. גם אם לא תשתמשנה המחלבות באבקה לכל המוצרים, הרי בגלל החלטה שרירותית של השר הורביץ תוכלנה המחלבות המאוחדות להגדיל את ריווחיהן כאוות נפשן תוך שימוש באבקה הקסה.

וזהי דוגמה נוספת כיצד עלולה העובדה ששר בממשלה או בני-מישפחתו הם בעלי רכוש ומיפעלים שבתחום משרדו של השר להשיע על שיקולו והחלטותיו. ייתכן, וקרוב לוודאי, שבמיקרה זה לא נבעה החלטתו של השר הורביץ שלא להעלות את מחירי אבקת-החלב משום שיקול ה קשור במחלבות שאותן העביר עם מינויו כשר — לבניו. אבל די בעובדה שבני-מישפחתו של השר עשויים ליהנות מהחלטתו כדי לצרום ולהיראות כפגם אסתטי. פרשה דומה עלולה להתעורר גם לגבי (המשך בעמוד 36)

יועץ-מישפטי ברק יועץ-מישפטי ברק טריקת דלת

שר הורביץ פגם אסתטי

מחיר ליטר חלב ניגר היה, לפני ביטול הסובסידיות האחרון, 1.25 לירה, כולל השומן. החישובים מצביעים על כך שכדי לייצר מוצר מאבקת-חלב היתה העלות גדולה ב־30 אגורות בממוצע לליטר מאשר לייצורו מחלב ניגר.

הקטנת הסובסידיות האחרונה העלתה את מחיר ליטר החלב הניגר ל־1.77 לירה, תוספת של 52 אגורות ליצורן. מחיר אבקת החלב נשאר ללא שינוי. התוצאה: ייצור חלב מאבקת-חלב בתוספת שומן כדאי יותר מאשר לייצר מוצר חלב מחלב ניגר. ליתר דיוק: אם לפני ביטול הסובסידיה עלה ליצורן מוצר-חלב מוצר מאבקת-חלב ב־30 אגורות לליטר יותר מאשר לייצורו מחלב ניגר, הרי עתה — הייצור מאבקה לעומת ייצור מחלב ניגר זול 22 אגורות לליטר.

מחלבות שתשתמשנה ביותר אבקת-חלב במוצריהן תרווחנה יותר כסף שכן מחירי המוצרים כולם עלו ביותר מ־20% בהנחה שימשיכו לייצר אותם מחלב ניגר שמחירו התייקר.

משק החלב כולו מייצר מדי שנה 650 מיליון ליטר. תנובה היא היצרן הגדול ומייצרת כ־80% מכלל תפוקת החלב. תנובה חייבת לקלוט את כל תנובת החלב

מיפעלי הגלידה אדניר השייכים למחלבות — ועל מלאי אבקת החלב במפעלי הגלידה אין מועצת החלב יכולה להטיל היטל. משק החלב מושתת על קורלציה מתמדת בין מחיר החלב הניגר למחיר האבקה. הממשלה דואגת תמיד כי רמת המחירים תהיה כזאת שקודם-כל ישתמשו יצרני החלב בחלב הניגר, ורק בעת מחסור בחלב, שאבקה-חלב במקום החלב החסר. בכל השנים האחרונות היו מחירי אבקת החלב גבוהים במידה כזאת שלא היה כדאי ליצרני מוצרי-החלב להשתמש באבקת-חלב במקום חלב לתעשיית החלב.

מטונה אבקת-חלב ניתן לייצר 11 אלף ליטר חלב. לפי המחיר הנוכחי של 12 אלף לירות לטונה אבקת-חלב הרי ייצור חלב מאבקה עולה 1.04 לירות לליטר חלב. המחלב המתקבל כחוש ויש להוסיף לו שומן שמחירו נע בין 15 ל־23 לירות לקילו. כדי לייצר, למשל, לבן מאבקת-חלב יש להוסיף לכל ליטר חלב כחוש 30 גרם שומן. לגבינה של 9% שומן יש להוסיף 90 גרם שומן חלב. לגבינות קשות יש להוסיף 250 גרם שומן. כך שמחיר של מוצרי חלב על בסיס אבקה הוא 1.04 לירות לליטר חלב כחוש בתוספת מחיר השומן לפי המוצר.

ב־17 כחורש יוקי החליטו שרי ה מיסחר והתעשייה והחקלאות על הקי טנה משמעותית של הסובסידיה למוצרי מזון שונים, כולל מוצרי חלב. החלטה אדמיניסטרטיבית זו גרמה מייד לייקור המוצרים המסובסדים, כולל מוצרי חלב ב־25% ויותר. היא עשויה גם לגרום להתעשרות המחלבות המאוחדות השייכות למישפחתו של יגאל הורביץ, שר המיסחר והתעשייה בסכום של 7.9 מיליון לירות רווח נקי לשנה נוסף לרווחים הרגילים של המחלבות.

תוספת רווח זו תורם למחלבות המאוחדות בגלל החלטה המעוותת של השר, שתעשיר בסכום דומה מחלבה נוספת, שטראוס. החלטה לא תעשיר את תנובה, המשווקת כ־80% ממוצרי החלב הנמכרים בארץ או את מחלבת טרה הפרטית.

בחודשים מאי-יוני שקדמו להקטנת ה סובסידיות, רכשו המחלבות המאוחדות מדי חודש כ־80 טונות אבקת-חלב. מנהל המחלבות, יוני הורביץ, בנו של השר, אמר כי זוהי הכמות הרגילה שהמחלבות רוכשות בחודש, וכי הן מחזיקות מלאי קבוע של כ־50 טון אבקה. כן אמר יוני כי גם אם היו רוכשות יותר אבקת-חלב לא היו מרוויחות דבר שכן הקטנת הסובסידיות לא חלה על אבקת החלב ומחירי האבקה לא עלו ונשארו 12 אלף לירות לטונה.

אולם הסיפור אינו כה פשוט כפי שהוא נראה.

בחודשים שקדמו למאי-יוני השנה רכשו המחלבות את מחצית כמות-החלב שרכשו בחודשים שקדמו להקטנת הסובסידיות. הכפלת הזמנה אינה מוסברת בהגדלת הייצור. הגדלת הייצור בחודש מאי, למשל, הצדיקה הזמנת כמות של 10 טון נוספים. אולי 15, אבל לא כמות של עוד 40 טון אבקת-חלב.

יותר אבקה —

יותר כסף

פש המנמים להסביר את הכפלת הזו מנה של האבקה על ידי המחלבות המאוחדות כרצון לצבור מלאי זול לפני שיעלה מחיר האבקה עם הקטנת הסובסידיות ה צפויה. מנהל המחלבות, יוני הורביץ, ניסה להפריך טענה זו בנימוק כי מועצת החלב מטילה היטל על מלאי אבקת החלב במחלבות כאשר היא מעלה את מחירו. זה נכון, אבל המחלבות המאוחדות מחזיקות את מלאי אבקת-החלב שלהן גם ב־

